VERBS PSICOLÒGICS CATALANS: EL CAS DE *AGRADAR* I *INTERESSAR*

CATALAN PSYCHOLOGICAL VERBS: THE CASE OF *AGRADAR* AND *INTERESSAR*

Carles Royo
Universitat de Barcelona
carlesroyo@ub.edu

Resum: Les característiques semàntiques de l'experimentador, una entitat animada concebible com un protoagent, permeten que habitualment tingui preeminència sintàctica i semàntica en les oracions amb verbs psicològics catalans, i expliquen la flexibilitat d'aquests predicats per adaptar-se als esquemes conceptuals dels parlants. L'experimentador només perdrà aquesta preeminència quan hagi de «competir» amb un agent prototípic dins l'oració, una construcció agentiva coherent amb un experimentador amb cas acusatiu. Els mecanismes oracionals de preeminència semàntica i sintàctica donen raó del règim habitual amb datiu dels verbs *interessar* i *agradar*, com també dels contextos específics en què aquests verbs poden presentar-se en acusatiu, tot i que de forma més forçada en el cas del verb *agradar*.

Paraules clau: acusatiu, agent, agradar, català, datiu, experimentador, interessar, pacient, protoagent, verb psicològic

Abstract: The semantic features of experiencers, animate entities that can be conceived as proto-agents, mean that they have syntactic and semantic primacy in most sentences containing Catalan psychological verbs. These same features also explain why these verbs are so flexible at adapting to the conceptual schemes of a speaker. The experiencer only loses this primacy when it has to «compete» with a prototypical agent in the sentence, an agentive construction that is consistent with an experiencer in the accusative case. The mechanisms of semantic and syntactic primacy in a sentence explain not only why the Catalan verbs *interessar* (to interest) and *agradar* (to like) are often used in the dative but also the specific contexts in which these verbs can occur in the accusative, although in the case of *agradar* this use tends to be rather forced.

Caplletra 62 (Primavera, 2017), pp. 65-88. ISSN 0214-8188, ISSN versió electrònica 2386-7159
Rebut: 06/07/2015. Acceptat: 18/09/2015. DOI: 10.7203/Caplletra.62.9569

Key words: accusative, agent, Catalan, dative, experiencer, patient, proto-agent, psychological verb, to interest, to like

1. INTRODUCCIÓ[1]

Els verbs psicològics catalans són un exemple de la varietat i el dinamisme de la llengua, del caràcter viu i canviant que la caracteritza. Encara que la normativa indica que els verbs catalans amb un objecte experimentador com *molestar* o *preocupar* regeixen acusatiu, l'alternança de règim acusatiu-datiu d'aquests predicats ha estat matèria d'estudi en nombrosos treballs amb un enfocament descriptiu (*Els nens molesten l'Arnau / A l'Arnau li molesten els nens*). No és l'única alternança de règim dels verbs psicològics que expressa el dinamisme de la llengua: un verb amb subjecte experimentador com *esperar* pot aparèixer en una alternança nominatiu-datiu (*L'Arnau espera una desgràcia / A l'Arnau li esperen desgràcies*), alternança no admesa ni al *DIEC*2 ni al *DNV*.[2]

Aquest estudi persegueix tres objectius. En primer lloc, mostra la preeminència semàntica i sintàctica de l'experimentador en la majoria d'oracions amb predicats psicològics, que és comprovable en els diferents grups en què es poden classificar aquests verbs i que només queda relegada quan hi ha un altre argument agent o causa a l'oració. En segon lloc, descriu un altre cas poc estudiat d'alternança de règim amb verbs psicològics: es tracta de predicats amb un experimentador datiu, com *agradar*, que determinats usuaris de la llengua utilitzen amb un experimentador acusatiu en contextos oracionals agentius, si bé les dades apunten més aviat que es tracta d'un cas de vacil·lació entre el règim datiu i l'acusatiu. Finalment, la comprensió dels mecanismes oracionals de preeminència semàntica i sintàctica pot ser una eina útil a tenir en

1. Agraeixo els comentaris que Jordi Ginebra ha fet sobre el contingut d'aquest document, i més tenint en compte que conté algunes opinions divergents de les que ell sosté en publicacions seves; és un fet que mostra el seu tarannà obert a la recerca científica i al debat. També agraeixo les observacions que he rebut de Jaume Mateu i dels dos avaluadors d'aquest article. Qualsevol error o inexactitud que pugui contenir el text és responsabilitat meva.

2. A diferència del *DIEC*2, el *DNV* recull una accepció transitiva (*v. tr.*) definida com 'Estar, alguna cosa, en perspectiva (per a algú)', amb l'exemple *En casa ens esperava una sorpresa*: per la indicació de *v. tr.* el DNV considera que l'experimentador representat pel pronom *ens* va amb cas acusatiu.

compte a l'hora de determinar la caracterització sintàctica d'un verb psicològic com *interessar*, el règim del qual encara és objecte de discussió.

Tot i que cadascuna de les alternances que he esmentat en aquesta introducció obeeix a mecanismes diversos, i necessita una explicació específica, són una mostra evident de la flexibilitat semàntica i sintàctica dels verbs psicològics per adaptar-se als esquemes conceptuals dels parlants.

2. CLASSIFICACIÓ DELS VERBS PSICOLÒGICS CATALANS

Des de l'estudi de Belletti i Rizzi (1988), els verbs psicològics se solen classificar en tres tipus: els tipus I són verbs transitius amb experimentador subjecte i tema acusatiu (1); els tipus II són verbs transitius amb experimentador acusatiu i tema subjecte (2), i els tipus III són verbs intransitius amb experimentador datiu i tema subjecte (3). Per a l'anglès, Pesetsky (1995) etiqueta els verbs del tipus I com a *Subj(ect)Exp(eriencer) verbs* i engloba els tipus II i III com a *Obj(ect)Exp(eriencer) verbs*, sigles que utilitzaré en aquest treball per als verbs psicològics catalans, però diferenciant els ObjExp en AcExp si regeixen acusatiu i DatExp si regeixen datiu. En l'àmbit català, Rosselló (2008: § S 13.3.7.1) anomena respectivament A, B i C els tipus I, II i III de Belletti i Rizzi (1988).

(1) Gianni teme questo.
(2) Questo preoccupa Gianni.
(3) a. A Gianni piace questo.
b. Questo piace a Gianni.

(Belleti i Rizzi 1988: 291-292 (1), (2) i (3a-b))

En els verbs psicològics, el tema sovint s'anomena estímul, o també causa, activador de l'emoció o subjecte/objectiu de l'emoció (cf. Levin 1993: 189; Pesetsky 1995: 55-63; Landau 2010: 5). Segons Dowty (1991), les característiques dels dos arguments d'aquests verbs són les que expliquen el comportament especial que presenten: l'un és un experimentador i l'altre és una causa. L'experimentador denota una entitat animada; la causa inicia un procés. Tots dos arguments són molt pròxims a la noció d'agent i poden fer la funció de subjecte oracional.

Una anàlisi atenta dels verbs psicològics catalans permet ampliar aquesta classificació (4),[3] sense tenir en compte els predicats complexos formats per un verb lleuger i un nom psicològic.

3. En aquesta classificació, hi incloc també verbs amb un sol argument, que és l'experimentador.

(4)	a. SubjExp	*L'Arnau odia la Maria.*
	b. AcExp	*La Maria sorprèn l'Arnau.*
	c. DatExp	*A l'Arnau li agrada passejar amb la Maria.*
	d. SubjExp sense tema	*L'Arnau xala.*
	e. Alternants dels AcExp	*L'Arnau es sorprèn.*
		[verbs ergatius pronominals: alternança causativa]
	No alternants	*L'Arnau s'emmurria.*
		[verbs ergatius pronominals inherents][4]
	f. Alternants dels DatExp	*L'Arnau s'agrada de passejar amb la Maria.* [cf. Rigau 1990]
	No alternants	*L'Arnau es penedeix d'haver-ho fet.*
(5)	AcExp amb ordre OVS	*A l'Arnau {el/li} sorprèn l'actitud de la Maria.*

Als exemples de (4) l'experimentador hi apareix subratllat i l'únic cas en què no presenta preeminència semàntica i sintàctica és el dels verbs AcExp. Habitualment, l'experimentador és el protagonista i participant més prominent de l'escena conceptual que l'oració denota,[5] i queda col·locat a l'inici de l'oració, posició prototípica d'un subjecte. Fins i tot un bon nombre de verbs AcExp —com el de (5)— presenten un alternant sense un agent o causador, amb canvi d'ordre oracional (OVS), doblament de clític i preeminència de l'experimentador: segons els diferents autors, pot presentar-se amb acusatiu o amb datiu, encara que l'única opció normativa és amb acusatiu (cf. el *DIEC*2 i el *DNV*). Excepte a (4*b*), a (4) l'experimentador apareix sempre en la posició d'un subjecte, ja tingui cas nominatiu (4*a*/*d*-*f*), cas datiu (4*c*) o, fins i tot, cas acusatiu/datiu en les oracions de verbs AcExp i canvi d'ordre oracional (5).

Tenint en compte Dowty (1991), Baker (1997) i Cuenca (2005), entre d'altres, els papers temàtics es poden concebre com a prototipus més que no pas com a categories definides. En ser una entitat animada, l'experimentador es pot concebre sovint com un (proto)agent perquè comparteix característiques semàntiques dels agents prototípics i, com a tal, li pot correspondre la posició de subjecte i la preeminència semàntica i sintàctica oracional.

Només quan l'experimentador hagi de «competir» dins l'oració amb un candidat que sigui agent o que sigui un causador no agentiu, quedarà l'experimentador relegat

4. Per a una explicació del concepte de verb ergatiu, vegeu la veu **verb ergatiu** a Villalba (2004: 171). A Rosselló (2008: § S 13.3.6.3*b*) s'hi descriuen els verbs catalans ergatius inherents.

5. Manllevo els termes de *protagonista* i de *participant més prominent* de Ginebra (2003) i d'Ynglès (2011), respectivament, tot i que aquests autors no els utilitzen amb una voluntat terminològica específica i els apliquen a oracions amb verbs AcExp i canvi d'ordre oracional (OVS).

en la preeminència oracional. És el cas de les oracions causatives de canvi d'estat amb verbs AcExp (4*b*), en què l'argument experimentador presenta més aviat un paper temàtic de pacient.[6] Però en la resta de casos de (4) l'experimentador o bé és l'únic argument oracional, o bé «guanya» la preeminència oracional sobre un argument que, segons els diferents autors, seria un tema, un estímul o una font; i s'esdevé el mateix en l'alternant de (4*b*) que hi ha a (5).

El verb busca, entre els arguments de l'oració, el millor candidat per fer la funció d'agent tenint en compte les característiques argumentals de protoagentivitat, i li dóna preeminència sintàctica dins l'estructura argumental. L'experimentador és un ésser animat i una causa interna de la pròpia experiència psicològica, en la mesura que presenta unes característiques internes que determinen que es pugui sorprendre o emmurriar, que pugui odiar o xalar, que alguna cosa li pugui agradar o es penedeixi d'alguna altra cosa. Excepte quan intervingui a l'oració un agent prototípic o una causa externa capaç de provocar un canvi d'estat, l'experimentador habitualment tindrà la preeminència sintàctica i semàntica sobre la resta d'arguments, ja que presenta unes característiques de protoagent no superables per un argument tema, estímul o font.[7]

3. VERBS DATEXP EN CONTEXTOS AGENTIUS

Si ara ens centrem en els verbs DatExp, aquest fenomen també pot explicar per què oracions considerades no normatives amb acusatiu i en un context agentiu, com les de (6), es puguin trobar en publicacions i siguin utilitzades per determinats parlants.[8] Als exemples de (6)-(8) i (17)-(18) hi subratllo l'argument experimentador.

(6) a. Elles van rebre el noi amb gran alegria i totes es desfeien per agradar-lo.
(Garriga 1984: 80-82)

b. […] el turista és allò més infidel que hi ha. Se sol dir que el cuides, el mimes, t'esforces per agradar-lo, per comportar-lo i, malgrat tot, se'n va amb un altre, t'abandona.
(Corts Valencianes 2005: 2.882)

6. Seguint Cabré i Mateu (1998) i Rosselló (2008), considero que les oracions amb acusatiu dels verbs AcExp catalans són causatives de canvi d'estat.

7. Des d'un marc teòric neoconstruccionista es pot fer una anàlisi diferent de les construccions en què participen els verbs psicològics. En aquest marc l'estructura sintàctica determina el significat estructural de les peces lèxiques, diferent del significat conceptual o enciclopèdic de les arrels. No analitzaré aquí aquest enfocament i em remeto a l'estudi d'Acedo-Matellán i Mateu (2015).

8. Cal tenir en compte que les vacil·lacions en el règim també podem produir-se per ultracorrecció.

c. Ràpidament va veure la manera de ser d'Herodes; tot el que deia i feia era per plaure'l i esdevingué un dels seus amics principals.

(Flavi 2011: 182)

d. […] el Molt Honorable va passar a corre-cuita a actuar més simpàtic i pagès per plaure la Catalunya agrària.

(Dedéu 2013: 27)

Fins i tot podem trobar un canvi de règim acusatiu/datiu del verb DatExp *agradar* segons si el context és agentiu o no respectivament, com a l'exemple de (7*a*).[9] Com a curiositat, a l'exemple de (7*b*) recullo un cas similar de l'espanyol extret d'Internet.

(7) a. Hi havia alguna cosa en la lliure Hepburn que no agradava al públic. I ella, en principi, no estava disposada a canviar per agradar-lo.

(Museu del Cinema de Girona 2008: 5)

b. Si vas a tu rollo sin intentar gustarlas, les gustarás.[10]

Els exemples de (6)-(7) no són usos exclusius, i sovint es poden trobar construccions agentives similars amb datiu, com ho podem comprovar als exemples de (8); per tant, es tracta d'un cas de vacil·lació, més que no pas d'una alternança establerta. Probablement hi ha usuaris de la llengua que no acceptin com a naturals tots els exemples de (6)-(7), però el fet que s'utilitzin indica que no es fan del tot estranys a determinats parlants i aquest és un fenomen que necessita una explicació.

(8) a. Quant a mi, m'agradaria que una noia anglesa cultivés les aptituds agradables per plaure al seu marit […].

(Rousseau 1989: 494)

b. Com ho farà per plaure a la seva sobirana?

(de Puig i Oliver 1979: 134)

c. Després de tantes belles accions, ell tengué tal passió a Òmfale, que sols per agradar-li es vestia de dona i filava junt amb ella.

(Febrer i Cardona 2006: 152)

d. Ella sabia des d'un principi que si estudiava era per agradar-li.

(Jassans 2003: 10)

9. Exemple extret d'un fullet d'una exposició dedicada a l'actriu nord-americana Katharine Hepburn.

10. <http://www.psicologia-online.com/foros/viewtopic.php?f=1&t=16791&start=60> (data de consulta: abril del 2015). En aquest cas convindria estudiar si hi poden influir altres fenòmens específics de l'espanyol com el *laísmo*.

Seguint l'argumentació de l'apartat anterior, es pot explicar un contrast com el de (9). A (9*a*), *l'Arnau* és un argument experimentador amb preeminència sobre un argument que és tema o estímul (*la Maria*): la sintaxi manté aquesta jerarquia. En canvi, en un context agentiu (9*b*), el tema o estímul (*la Maria*) passa a ser un agent amb preeminència sobre un experimentador: es col·loca en una posició sintàctica superior, controla el subjecte de la clàusula d'infinitiu amb el verb *agradar*, la qual és compatible amb una oració transitiva característica quan el subjecte és un agent.

(9) a. A l'Arnau li agrada la Maria.
b. La Maria$_i$ {aconsegueix / busca / intenta / procura / vol} PRO$_i$ agradar-lo. [*lo* = *l'Arnau*]

El millor candidat per ser «protoagent» o «agent» és *l'Arnau* a (9*a*) i *la Maria* a (9*b*), per sobre del tema *la Maria* en el primer cas i de *l'Arnau* en el segon cas. A (9*a*) *l'Arnau* és un protoagent en la mesura que és una causa interna de l'experiència psicològica, però a (9*b*) *la Maria* és un agent prototípic, una causa externa d'una oració transitiva amb el clític d'acusatiu *lo* (*lo* = *l'Arnau*): almenys conceptualment i per a determinats parlants, a (9*b*) *l'Arnau* pot ser concebut com un pacient sobre qui recau l'acció d'un agent, fet que explicaria la vacil·lació en el règim d'aquestes construccions.

Un comentari de Troberg (2008: 101 i 165) sobre el verb francès *nuire* 'perjudicar, molestar, fer mal', segueix una línia d'argumentació similar. *Nuire* només es construeix amb experimentador datiu en el francès modern, però algunes gramàtiques històriques esmenten que anteriorment també podia regir acusatiu (Troberg 2008: 103).

> This is thinly confirmed in our corpus where we found only three reliable occurrences of a direct object. Interestingly, each occurrence is used in a clearly agentive sense, as illustrated below:
>
> (46) Que gangnes tu a venir nuire **Un povre hermitte**?
> 'What do you stand to gain from coming to do a poor hermit wrong?'
> (*Miracle de st Guillaume*, c.1347, p.23; DMF1)
>
> One explanation for the possibility of a direct object could be related to the fact that the meaning of *nuire* can fade from denoting a psychological state, compatible with a dative object experiencer, to an intentionally caused event, compatible with a patient-like direct object.

Arad (1998: 244-245) fa una observació sobre els verbs DatExp italians. Afirma que els verbs DatExp permeten una lectura estativa (10*a*) i una altra d'agentiva (10*b-e*). En la lectura agentiva no s'interpretaran com a verbs psicològics i l'esdeveniment denotarà una interpretació d'activitat usant el verb en imperatiu o inserit com a complement de *try* 'intentar' (10*b-c*), o de realització segons el temps i l'aspecte del verb principal (10*d-e*).

(10) a. Gianni piace a Maria.
'Maria likes Gianni'. (stative)
b. Gianni cerca di piacere a Maria.
'Gianni tries to be nice to Maria' (agentive, activity)
c. Prova a piacergli
'Be nice to him' (activity)
d. Maria è finalmente riuscita á piacergli.
'Mary finally managed to be liked by him /
to get him to like her' (accomplishment)
e. Mi ci sono voluti due mesi per piacergli.
'It took two months for him to like me' /
'It took me two months to get him to like me' (accomplishment)
(Arad 1998: 244 (110))

Segons Arad, a (10*b-c*) el verb no és psicològic perquè l'agent hi intenta provocar l'estat mental en l'experimentador, però no necessàriament ho aconsegueix. A les oracions de (10*d-e*) l'estat mental en l'experimentador hi és present, però «can also be interpreted as agentive, namely, the "pleaser" is aiming at trying to please» (Arad 1998: 245).

Tot i que als exemples de (10) de l'italià no es presenta la vacil·lació entre el règim datiu (oració estativa) i acusatiu (oració agentiva), l'observació d'Arad pot ser una dada complementària que ajudi a explicar la possible vacil·lació present en català, com un mecanisme de diferenciació lexicoaspectual de l'oració. Així com a l'alternança no normativa de (11) hi ha un canvi de règim acusatiu/datiu amb una diferència lexicoaspectual entre totes dues construccions, a la vacil·lació de (12) hi ha un canvi de règim datiu/acusatiu que indicaria un fenomen similar: seria «la tendència natural de buscar formes diferents per a l'expressió de coses diferents» (Ynglès 2011: 281) o la plasmació que diferències conceptuals es manifesten en diferències formals (cf. Cuenca i Hilferty 1999: 183-184).

(11) a. Els nens molesten l'Arnau. [oració causativa de canvi d'estat]
b. A l'Arnau li molesten els nens. [oració estativa]

(12) a. A l'Arnau li agrada la Maria. [oració estativa]
b. La Maria intenta agradar-lo. [*lo* = *l'Arnau*] [oració agentiva]

4. EL VERB *INTERESSAR*

En aquesta línia d'estudi, cal destacar el règim de l'accepció psicològica del verb *interessar*, que ha esdevingut tema de debat lingüístic (cf. Cabré & Mateu 1998, Ginebra & Montserrat 2002, entre d'altres); fins i tot la doble possibilitat de règim acusatiu/datiu que el *DIEC*2 recull en un context idèntic pot crear confusió. La comprensió dels mecanismes oracionals de preeminència semàntica i sintàctica pot ser una eina útil a tenir en compte a l'hora d'esbrinar el règim adequat d'aquest verb.

A partir del 19 de desembre de l'any 1999 l'IEC admet el règim intransitiu del verb *interessar* (com un verb DatExp), mantenint-hi també l'ús transitiu tradicional (com un verb AcExp). El *DIEC*2 no diferencia el significat de 'suscitar interès' entre tots dos règims i fins hi utilitza els mateixos exemples (13).

(13) a. **2** *2 tr.* [LC] Suscitar interès (a algú). *Aquesta lectura l'ha interessat molt. És una cosa que no l'interessa gens ni mica. Això no interessa l'auditori.*
b. **2** *3 intr.* [LC] *Aquesta lectura li ha interessat molt. És una cosa que no li interessa gens ni mica. Això no interessa a l'auditori.*
(*DIEC*2)

Aquesta opcionalitat absoluta no és una ajuda per aclarir quin és el règim del verb *interessar* ni en quins contextos s'ha d'utilitzar cada règim. A més del *DIEC*2, el *DUVC* (14*a*), l'*ésAdir* (14*b*) i l'*Optimot* (14*c*) proposen també l'opcionalitat de règim d'aquest predicat en contextos idèntics.[11]

(14) a. 2. ***interessar ((a) algú)*** Concernir o convenir. *Aquestes són les possibilitats de consulta que interessen. La teua vida no interessa les veïnes* (o bé *a les veïnes*). *M'interessaria poder veure el doctor avui mateix. Aquest nou pla de pensions l'interessa* (o bé *li interessa*).
(*DUVC*)[12]
b. **interessar** Verb que tant s'admet en l'ús transitiu com en l'intransitiu. / Donarem preferència a l'ús intransitiu. / Ús transitiu: **La pel·lícula va interessar el crític; El va interessar.** / Ús intransitiu: **La pel·lícula va interessar al crític**; **Li va interessar.**
(*ésAdir*)

11. Mestres *et alii* (2009: xx § 3.1.2) proposen acceptar el doble règim del verb *interessar* 'suscitar interès', entre altres predicats, «fins que l'IEC s'hi pronunciï explícitament». Solà (2009: § 54.1) indica que «potser podríem acceptar "Aquest tipus d'home sempre ha interessat *les meves amigues*" (complement directe), però de cap manera "(A) les meves amigues sempre *les* ha interessat aquest tipus d'home" (sinó "… *els* ha interessat", indirecte)», dues oracions amb un ordre d'elements diferent.

12. En canvi, el *DUVC* només admet el règim acusatiu en l'accepció 'suscitar interès'.

c. Amb el significat de 'suscitar interès a algú', el verb *interessar* pot ser transitiu o intransitiu. Així, podem dir i escriure: *Això no interessa l'auditori* (ús transitiu); *Això no interessa a l'auditori* (ús intransitiu). / *L'interessa veure els pisos* (ús transitiu); *La interessa veure els pisos* (ús transitiu); *Li interessa veure els pisos* (ús intransitiu). / *A aquestes noies no les interessa el futbol* (ús transitiu); *A aquestes noies no els interessa el futbol* (ús intransitiu).

(*Optimot*: Fitxa 3891/2)

Entre els defensors del règim datiu en l'accepció psicològica 'suscitar interès' del verb *interessar* —o una altra d'equivalent— hi ha Ruaix (1994, 1998) i Cabré i Mateu (1998). També l'accepten diccionaris com el *DNV*, el *DLCM*, el *DPUV*, el *GDLC*, el *GD62*, el *GLarC* i el *NDA*. En canvi, indiquen el règim acusatiu en aquesta accepció psicològica de *interessar* Badia *et alii* (2004), Paloma i Rico (2008) i diccionaris com el *DCVB*, el *DUVC* i el *DV*.

Autors com Ginebra i Montserrat (2002) i Pla Nualart (2014) defensen que el verb *interessar* pot actuar com un verb DatExp, estatiu, però també com un verb AcExp, causatiu.[13] Consegüentment, no exclouen el règim acusatiu en l'accepció psicològica del verb. Ginebra i Montserrat argumenten que és un predicat que participa en l'alternança causativa i, per tant, que pot formar construccions causatives de canvi d'estat com la majoria dels predicats AcExp, amb el corresponent alternant ergatiu. Pla Nualart fa una argumentació similar en equiparar el comportament de *interessar* al d'altres verbs AcExp com *molestar*, *preocupar i sorprendre*.

Tant Ginebra i Montserrat (15) com Pla Nualart (16) donen exemples d'aquest règim acusatiu.

(15) a. En Pere volia que el Miquel s'aficionés a la música però no va aconseguir interessar-lo gens ni mica per la clàssica (= no va aconseguir que el Miquel s'interessés gens [per la música clàssica]).

b. […] amb el propòsit d'interessar l'alta societat barcelonina en els temes culturals […]. / […] era inútil que intentessin interessar-me en res més. [Capmany 1989: 108]

(Ginebra i Montserrat 2002: 46)

(16) Vaig ser jo qui el va interessar en el tema.

(Pla Nualart 2014)

13. Ginebra i Montserrat (2002: 46) critiquen els diccionaris que, com el *DLCM*, només recullen el règim datiu en l'accepció psicològica del verb *interessar*.

Efectivament, podem trobar més exemples a la literatura d'oracions amb el verb *interessar* que regeix acusatiu (17).

(17) a. Rosa, quan encetava la feina, romancejava amb mitges paraules i mirades significatives per interessar les seves admiradores.
(Sagarra, 1986: 159)

b. […] enviar la nostra joventut als grans centres mundials per a vigoritzar son esperit amb els sacrificis que imposa l'adquisició abnegada del saber, i cridar-la al nostre costat, per interessar-la en la vida d'aquesta casa.
(Rubió i Lluch 1914: 26)

c. […] en què li donava compte de la seva gestió i d'una entrevista privada tinguda amb el papa per interessar-lo en les pretensions de la reina.
(Carreras i Artau 1950: 22)

d. Varen discutir i establir el projecte i visitaren Enric Prat de la Riba per tal d'interessar-lo i aconseguir el seu suport per posar en marxa la iniciativa.
(Mas i Solench 2005: 44)

e. Era clar que els tres desventurats maldaven per interessar les noies, i tot ho feien per donar-se importància.
(Farràs, 1999: 64)

El que és significatiu als exemples de (15)-(17) és que es tracta d'oracions agentives en tots els casos, i ja hem vist que no és impossible construir un verb DatExp amb acusatiu en aquest context (cf. l'apartat § 3), tot i que *interessar* també es pot presentar amb datiu (18). En canvi, l'ús habitual de *interessar* en contextos no agentius és amb datiu, con ho avalen els exemples de Josep Pla (19) recollits per Ruaix (1994).

(18) a. I només denotava una incapacitat per establir relacions d'igual a igual, una incapacitat per seduir algú, per interessar-li.
(Vocalia Dones de l'Esquerra de l'Eixample 2009: 11)

b. […] a partir d'una posició on el crític ens mostra la seua gran passió pel treball d'aquesta companyia i al mateix temps fixa una posició crítica respecte al que l'autor valora del teatre i li demana al teatre per interessar-li de debò.
(Rosselló 2005: 103)

(19) a. *La penya només s'ocupava de les coses que no* ***interessaven*** *directament* ***a*** *ningú –s'entén, que només* ***interessaven a*** *la generalitat* (Pla, OC 32, p. 519).

b. *Les novel·les, però, han deixat d'****interessar-li*** (ib. 16, p. 519).

c. *Tenia salut, era molt viva, tenia curiositat,* ***li interessaven*** *moltíssimes coses* (ib. 17, p. 141).

d. *És un músic* ***a qui no interessa*** *la música* (ib. 17, p. 141).
(Ruaix 1994: 83)

Ginebra i Montserrat (2002: 48, nota 6) fan una observació crucial: «[…] sembla que, almenys avui, el verb *interessar* transitiu causatiu apareix sobretot acompanyat de verbs modals o equivalents (*intentar*, *aconseguir*, etc.)». En diferenciar les oracions de *interessar* amb règim acusatiu de les de règim datiu afirmen el següent (Ginebra i Montserrat 2002: 46):

> El paper temàtic de l'objecte —el d'experimentador— és el mateix en tots dos casos, tant en el primer cas (l'objecte és el complement directe) com en el segon (l'objecte és el complement indirecte). Però el subjecte del segon és el tema, el centre de l'interès, i com a tal tant pot tenir com a referent una persona com una cosa. En canvi, el subjecte del primer té el paper temàtic d'agent, i només pot tenir com a referent una persona.

Segons Masullo (1999), fan falta dues condicions perquè un verb causatiu de canvi d'estat pugui participar en l'alternança causativa: que conceptualment el procés denotat pel verb es pugui entendre com a causat internament i que el procés pugui estar desencadenat per una força inanimada (sense excloure que també el pugui desencadenar un agent).[14] Els verbs AcExp que participen en l'alternança causativa són aquells predicats que permeten que una força inanimada provoqui un canvi d'estat en un experimentador. Si amb el verb *interessar* la causa ha de ser sempre una persona amb funció d'agent, no podrà ser una força inanimada i, per tant, el verb *interessar* no podrà participar en l'alternança causativa, segons Masullo (1999).[15]

Hi ha altres arguments que abonen el règim datiu del verb *interessar* (cf. Royo 2014). Aquí només en deixo apuntats un parell, sense desenvolupar-los perquè no és l'objectiu primordial d'aquest treball. Primer, necessita formar alternants pronominals que regeixin una preposició obligatòria (*interessar-se en* o *per*), com s'esdevé en els alternants d'uns quants verbs DatExp (*agradar-se de*, *desagradar-se de*, *plaure's en*[16]), a diferència dels alternants ergatius dels verbs AcExp (*L'Arnau s'horroritza*). Segon, i relacionat amb el punt anterior, l'estímul i l'experiència psicològica han d'aparèixer alhora a l'oració (**L'Arnau s'interessa* vs. *L'Arnau s'hi interessa*),[17] un tret de simulta-

14. Cf. també Rosselló (2008: § S 13.3.6.3).

15. Segons l'opinió d'un dels avaluadors de l'article, caldria valorar l'acceptabilitat d'oracions com les següents: *El canvi climàtic l'ha interessat en la meteorologia*; *S'ha interessat en la meteorologia* {*amb el / pel*} *canvi climàtic*; *S'hi ha interessat amb el canvi climàtic, en la meteorologia*.

16. Jané (1979) defensa que el diccionari normatiu hauria d'incloure l'accepció pronominal *plaure's en*, ja que el mateix diccionari l'accepta en uns quants exemples.

17. Es poden trobar textos que ometen el clític *hi* substitutiu del SPrep obligatori, com una informació recuperable pel context comunicatiu i perquè la coincidència fonètica del clític *hi* amb la *i* inicial del verb ho afavoreix.

neïtat característic dels verbs DatExp i els seus alternants (**L'Arnau es desagrada*[18] vs. *L'Arnau se'n desagrada*), en comparació amb l'efecte durador dels verbs AcExp i els seus alternants un cop ha desaparegut la causa de l'efecte psicològic.

El que és pertinent assenyalar aquí és que el fet que el verb *interessar* pugui regir acusatiu en un context agentiu no és un argument suficient per justificar el règim acusatiu d'aquest predicat. De fet, altres verbs DatExp com *agradar* presenten un comportament similar. Les característiques agentives de l'oració són compatibles amb la interpretació de l'experimentador com un pacient, o almenys així el poden concebre determinats parlants; consegüentment, és d'esperar el règim acusatiu del verb en aquest context o, si més no, la vacil·lació en el règim verbal. Tenim, per tant, un nou argument per defensar el règim datiu en l'accepció psicològica 'suscitar interès' del verb *interessar*.

D'acord amb Ginebra i Montserrat (2002: 46), considero poc adequada l'accepció psicològica 'suscitar interès' utilitzada per molts diccionaris i reculls lexicogràfics, bé com a verb intransitiu (*DNV*, *DLCM*, *DPUV*, *GDLC*, *NDA*),[19] bé com a verb transitiu (*DCVB*, *DUVC*, *DV*), o bé com a verb amb règim opcional (*DIEC*2, *Optimot*): la definició 'suscitar interès' pot correspondre tant a un verb que regeixi un acusatiu experimentador en una oració causativa de canvi d'estat com a un verb que regeixi un datiu experimentador en una oració estativa, ambigüitat que no ajuda a comprendre el règim de *interessar*. Com a verb que habitualment participa en oracions estatives amb datiu, la definició d'aquest predicat hauria d'utilitzar un verb que mostri aquest tret lexicoaspectual, com 'ser interessant', 'ser de l'interès' o 'resultar interessant'.

5. DIFERÈNCIES ENTRE ELS VERBS *AGRADAR* I *INTERESSAR*

Un cop establert que l'accepció 'ser interessant' del verb *interessar* es comporta com el verb *agradar* i que, per tant, és una accepció DatExp (regeix datiu), cal fer

«—Molt bé. No vols venir? Doncs ho faré tot sol.
»Però no fa res; continua assegut a la vorada, entre ella i jo. M'interesso:
»—I on aniries?»

(Pedrolo 1980: 271)

18. Oració vàlida en la interpretació reflexiva (cf. nota 23), però no pas en l'ergativa. Exemple d'ús reflexiu: *—Però… vostè és guapo? —Mmm, no m'hi considero. És qüestió de gustos, si a algú l'hi semblo, millor. Tampoc em desagrado, eh?* (*Diari de Girona*, 29 de setembre del 2012).

Pel que fa a l'ús pronominal i amb un SPrep de *desagradar*, el *DIEC*2 recull l'exemple següent: *S'ha desagradat del seu company*.

19. Es podria fer una consideració similar de la definició 'desvetllar i retenir l'atenció' del *GD62* i el *GLarC*, accepció etiquetada com a intransitiva en tots dos diccionaris.

una observació que diferencia tots dos predicats. Si ens fixem en els exemples de les oracions en contextos agentius d'aquests dos verbs, podem fer una distinció:

(*a*) Oracions en què l'estímul de la pretesa experiència psicològica en l'experimentador és alhora l'agent oracional: *[…] totes es desfeien per agradar-lo* (6*a*); *[…] els tres desventurats maldaven per interessar les noies* (17*e*).

(*b*) Oracions en què l'estímul de la pretesa experiència psicològica en l'experimentador no coincideix amb l'agent oracional, sinó que està representat per un sintagma preposicional (SPrep): *[…] i cridar-la al nostre costat, per interessar-la en la vida d'aquesta casa* (17*b*).

Significativament, tots els exemples d'oracions amb el verb *agradar* en un context agentiu pertanyen al primer grup: amb experimentador acusatiu, hi ha (6*a-b*) i (7*a*), repetits a (20); amb experimentador datiu, hi ha (8*c-d*), repetits a (21). També són d'aquest tipus els exemples amb el verb *interessar* de (17*a/e*) amb experimentador acusatiu (22), i els exemples de (18*a-b*) amb experimentador datiu (23).

(20) a. Elles van rebre el noi amb gran alegria i totes es desfeien per agradar-lo.
b. […] el turista és allò més infidel que hi ha. Se sol dir que el cuides, el mimes, t'esforces per agradar-lo, per comportar-lo i, malgrat tot, se'n va amb un altre, t'abandona.
c. Hi havia alguna cosa en la lliure Hepburn que no agradava al públic. I ella, en principi, no estava disposada a canviar per agradar-lo.

(21) a. Després de tantes belles accions, ell tengué tal passió a Òmfale, que sols per agradar-li es vestia de dona i filava junt amb ella.
b. Ella sabia des d'un principi que si estudiava era per agradar-li.

(22) a. Rosa, quan encetava la feina, romancejava amb mitges paraules i mirades significatives per interessar les seves admiradores.
b. Era clar que els tres desventurats maldaven per interessar les noies, i tot ho feien per donar-se importància.

(23) a. I només denotava una incapacitat per establir relacions d'igual a igual, una incapacitat per seduir algú, per interessar-li.
b. […] a partir d'una posició on el crític ens mostra la seua gran passió pel treball d'aquesta companyia i al mateix temps fixa una posició crítica respecte al que l'autor valora del teatre i li demana al teatre per interessar-li de debò.

En canvi, no he trobat exemples del segon grup amb el verb *agradar*. Pertanyen a aquest grup la majoria dels exemples del verb *interessar* amb experimentador acusatiu, com (15*a-b*), (16) i (17*b-c*), repetits a (24), però no n'he trobat exemples amb experimentador datiu. Un cas que comentaré més endavant és el de (17*d*).

(24) a. En Pere volia que el Miquel s'aficionés a la música però no va aconseguir interessar-lo gens ni mica per la clàssica.
b. […] amb el propòsit d'interessar l'alta societat barcelonina en els temes culturals […].
c. Vaig ser jo qui el va interessar en el tema.
d. […] enviar la nostra joventut als grans centres mundials per a vigoritzar son esperit amb els sacrificis que imposa l'adquisició abnegada del saber, i cridar-la al nostre costat, per interessar-la en la vida d'aquesta casa.
e. […] en què li donava compte de la seva gestió i d'una entrevista privada tinguda amb el papa per interessar-lo en les pretensions de la reina.

Per resumir i exemplificar aquests resultats en oracions similars que es puguin comparar, indico a (25) els casos amb coincidència de l'estímul i l'agent (*la Maria*), i a (26) el cas en què no coincideix l'estímul (*la recerca científica*) i l'agent (*la Maria*).

(25) a. La Maria ho va fer per (aconseguir) agradar-{lo/li}.
b. La Maria ho va fer per (aconseguir) interessar-{lo/li}.[20]

(26) La Maria ho va fer per (aconseguir) interessar-lo {en/per} la recerca científica.

Tot i ser una afirmació discutible, sembla que les oracions de (25) queden una mica estranyes o forçades, fet que menaria a la vacil·lació en el règim. En canvi, oracions com la de (26) sonen més naturals i no presenten vacil·lació (sempre són amb experimentador acusatiu). Aquest fenomen s'explica per la resistència dels verbs DatExp a acceptar un estímul agentiu (27*a*), ja que habitualment aquests predicats participen en construccions estatives amb un estímul de l'experiència psicològica que no és un agent. En canvi, quan l'estímul està representat per un SPrep, la construcció accepta més fàcilment que un agent controli el subjecte del verb *interessar* en infinitiu i, consegüentment, que l'objecte d'una oració agentiva —l'experimentador, en aquest cas— tingui cas acusatiu (27*b*).

(27) a. La Maria$_{[\text{AGENT-ESTÍMUL}]i}$ ho va fer per (aconseguir) PRO$_i$ {agradar-{lo/li} / interessar-{lo/li}}.

20. Amb *interessar*, he trobat més exemples amb experimentador acusatiu.

b. La Maria$_{[AGENT]i}$ ho va fer per (aconseguir) PRO$_i$ interessar-lo {en/per} la recerca científica$_{[ESTÍMUL]}$.

Aquest comportament explica que no hagi trobat exemples de *interessar* amb datiu en contextos agentius quan l'estímul és un SPrep i que amb acusatiu sigui una construcció natural i habitual, fet que justifica una accepció al diccionari del verb *interessar* amb acusatiu en aquest context, diferent de l'accepció DatExp. Ara bé, aquesta entrada lèxica hauria d'especificar que el SPrep és obligatori, perquè l'estímul i l'experiència psicològica han d'aparèixer simultàniament a l'oració. Per això, l'exemple de (17*d*) —que repeteixo a (28)— mereix un comentari específic, ja que reflecteix un ús que es pot presentar en la construcció d'aquestes oracions i que ha pogut influir a confondre l'ús més habitual del verb *interessar* 'ser interessant' com a transitiu: l'omissió del SPrep estímul, que es dóna per sobreentès (*en el projecte → per tal d'interessar-lo en el projecte*).[21]

(28) Varen discutir i establir el projecte i visitaren Enric Prat de la Riba per tal d'interessar-lo i aconseguir el seu suport per posar en marxa la iniciativa.

Des d'aquest punt de vista, és pertinent la crítica de Ginebra i Montserrat (2002: 46) als diccionaris que només accepten el règim datiu en l'accepció psicològica del verb *interessar*. I l'aposta tant de Ginebra i Montserrat (2002) com de Pla Nualart (2014) pel règim diferent de dues accepcions psicològiques d'aquest verb té sentit, sempre que es tingui en compte que amb règim acusatiu no es tracta d'un verb AcExp amb la capacitat de participar en l'alternança causativa, sinó d'un ús del verb en un context agentiu específic i amb un SPrep obligatori que representa l'estímul de la pretesa experiència psicològica: per diferenciar aquesta accepció de *interessar* dels verbs AcExp, l'etiqueto com a AcExp(prep). De fet, tots els exemples que donen aquests autors presenten aquest context específic (cf. (15)-(16)), i diversos diccionaris recullen una accepció psicològica de *interessar* amb un argument experimentador acusatiu i un altre

21. També és possible que la interferència semàntica amb els usos no psicològics del verb *interessar* amb acusatiu hagin pogut influir en la confusió dels usos psicològics habituals de *interessar* 'ser interessant' com a transitiu (cf. *DIEC2*: 'concernir', *L'èxit de l'empresa la interessa tant a ella com a mi*; 'afectar', *La ferida interessa el pulmó*): tot i així, les accepcions no psicològiques del verb són poc utilitzades actualment i caldria fer-ne un estudi diacrònic per confirmar aquesta hipòtesi. De fet, Ruaix (1994: 82-83) aplica al verb *interessar* un procés similar al del verb *importar*, que passa d'un sentit no psicològic transitiu a un sentit translatici psicològic intransitiu «connotant idees de benefici o dany, plaer o disgust, etc.», amb un complement indirecte de «persona que rep quelcom».

argument SPrep: 'fer despertar l'interès' (*DUVC*), 'fer néixer un interès' (*GD62*), 'fer néixer (en algú) un interès per una cosa o per una persona' (*GLarC*).[22]

Queda per explicar per què el verb *agradar* no participa en oracions com les del verb *interessar* de (26). Hi ha diverses diferències entre *agradar* i *interessar* que poden ajudar a comprendre aquest fet. L'ús pronominal d'aquests dos predicats no és idèntic;[23] tot i que els diccionaris recullen que en la forma pronominal tots dos verbs participen en oracions que regeixen un SPrep, aquest context d'ús amb el verb *agradar* és poc freqüent (29*a*) —almenys en alguns dialectes—, a diferència d'un ús més habitual amb el verb *interessar* (29*b*).

(29) a. S'agradava d'explicar acudits verds als sopars.
b. S'interessa per la seva situació personal.

(exemples del *DUVC*)

Encara que no és una oració sinònima, molts parlants tendeixen a expressar la idea de (29*a*) amb una construcció estativa del verb DatExp *agradar*: *Li agradava explicar acudits verds als sopars*. En canvi, utilitzen amb naturalitat la construcció pronominal de (29*b*) del verb *interessar*: sembla un alternant intransitiu de l'alternança causativa, però se'n diferencia perquè *interessar-se* {*de/per*} necessita formar oracions amb la presència obligatòria de l'estímul —representat per un SPrep o el pronom que el substitueix: **L'Arnau s'interessa* vs. *L'Arnau s'hi interessa*— i perquè accepta un subjecte experimentador agentiu o, almenys, volitiu (30).[24]

(30) a. Interessa't una mica {en el /pel} que et dic, home! [*imperatiu*]
b. Fes el favor d'interessar-te per l'assignatura. [*acció voluntària*]
c. Es va interessar pel futbol {per tal de / amb la intenció de} tenir tema de conversa. [*admet una clàusula de finalitat*]

22. Exemples: *Ha aconseguit interessar els alumnes en la literatura (*o bé *per la literatura)* (*DUVC*); *Aconseguir d'interessar els alumnes per la literatura* (*GD62*, *GLarC*).

23. El verb *agradar* pot formar oracions no agentives amb un verb pronominal reflexiu, en què l'estímul i l'experimentador coincideixen en el mateix element referencial: *No m'agrado gens, en aquesta foto* (Rigau 1990: 17 (34)). Tot i que autors com Belletti i Rizzi (1988: 296 (11*b*)) no accepten la interpretació reflexiva del verb *interessare* de l'italià (**Io mi interesso*), és possible trobar-ne exemples en català: *Jo no em prenc seriosament, entre altres coses perquè no m'interesso a mi mateix* (*El Periódico*, 13 d'agost del 2013).

24. Caldria aprofundir en l'estudi de l'alternança *L'Enric va interessar la Maria* {*en/per*} *la música clàssica* vs. *La Maria es va interessar* {*en/per*} *la música clàssica*. La presència obligatòria del SPrep en tots dos alternants i la capacitat de la variant pronominal d'acceptar un subjecte agent diferencia aquesta alternança de l'alternança causativa.

d. L'Enric {es va interessar {en/per} la literatura durant una estona / s'està interessant {en/per} la literatura}. [*test d'activitat amb l'adverbi* durant *o amb una oració progressiva de gerundi*]

Més que el significat prototípic dels verbs ergatius pronominals '*esdevenir* + adjectiu psicològic' ('esdevenir interessat'), *interessar-se* {*en/per*} té el significat d'una acció voluntària de l'experimentador com 'agafar interès' (31*a*). Per això, quan l'experimentador deixa de ser l'agent per esdevenir l'objecte de l'oració amb un altre agent que confereix al verb el significat de 'fer agafar interès' —accepció AcExp(prep)—, el clític *-se* passa a ser un clític acusatiu compatible amb la nova situació semàntica i sintàctica de l'experimentador (31*b*).

(31) a. La Maria s'interessa {en/per} la música clàssica.
b. L'Enric intenta interessar-la {en/per} la música clàssica. [*la* = *la Maria*]

El verb *agradar-se (de)* «es resisteix» a formar oracions agentives com les de (30) amb el significat 'agafar grat', tot i que no és impossible formar-les,[25] fet que pot explicar per què la llengua no ha afavorit l'ús freqüent d'oracions com la de (29*a*). La dificultat de *agradar* per participar en construccions agentives pot explicar que oracions com la de (32*a*) siguin agramaticals, a diferència de (32*b*). Hi influeix el significat lèxic del verb, que en el cas de *agradar* —a diferència de *interessar*— no sol comportar volició, a més de resistir-se a participar en una oració resultativa: una persona pot *estar* o *quedar interessada* {*en/per*} algú o una cosa i, en canvi, en l'ús general de la llengua és més marcat que *estigui* o *quedi agradada d'*algú o una cosa.[26]

(32) a. *L'Enric ho va fer per agradar-la de la música clàssica.
b. L'Enric ho va fer per interessar-la {en/per} la música clàssica.

El verb *interessar* admet oracions simples amb dues accepcions que presenten un règim diferent: *Li interessa aquest tema* (DatExp) i *El vaig interessar* {*en/per*} *aquest*

25. El verb *agradar-se (de)* pot formar oracions que semblen agentives en algun context específic: *[…] Però els homes de teatre són tossuts i s'agraden de navegar a contracorrent* (Rostand 1985, al pròleg de Xavier Bru de Sala); *Era d'aspecte distingit, però de caràcter desagradable i grosser, i s'agradava de la cacera amb una passió extraordinària* (Liberal 2012: 149-150); *L'Arnau* {*es va agradar de passejar amb la Maria durant una estona / s'està agradant de passejar amb la Maria*}.

26. No és impossible la semàntica resultativa de *agradar-se de*: *És a dir, que vós us penseu que encara n'estic agradat, de la Maria Rosa?* (Guimerà 1983: 105).

tema (AcExp(prep)).[27] En canvi, el verb *agradar* només admet una accepció amb règim datiu en una oració simple (*Li agrada aquest tema*) i les raons de la impossibilitat de (32*a*) expliquen també la impossibilitat d'una oració simple triargumental com **El vaig agradar d'aquest tema*. Per acceptar un règim acusatiu, *agradar* necessita formar una subordinada en infinitiu amb un controlador agent que coincideix amb l'estímul de l'experiència psicològica, context en el qual es relaxa l'obligatorietat del datiu. La incompatibilitat entre un agent nominatiu i un experimentador datiu no permet l'oració **Li vaig interessar* {*en/per*} *aquest tema* i explica parcialment que *agradar* admeti un acusatiu quan el context és agentiu, però cal aclarir per què admet aquest fenomen només en un context concret d'una clàusula subordinada.

És un fenomen que pot estar relacionat amb una de les funcions menys prototípiques del datiu indicada per Ynglès (2011: 113-114): assenyalar una disminució de la transitivitat, entesa com una disminució de l'afectació de l'objecte verbal per part de la predicació que el verb expressa. Segons aquesta funció, en les oracions amb dos participants (habitualment animats) l'elecció del cas acusatiu o del cas datiu per a l'objecte indicaria un grau d'afectació diferent: més elevat amb cas acusatiu —afectació d'un pacient, que sovint s'ha relacionat amb la transitivitat prototípica— i menys elevat amb cas datiu. És la necessitat de «discriminar entre interaccions energèticament asimètriques, amb efectes en el pacient, o més atenuades» (Ynglès 2011: 114). El sistema de col·locació dels clítics catalans pot fer transparent una possible hipòtesi que expliqui el fenomen, en la mesura que els clítics se situen habitualment davant el verb, excepte quan el verb és una forma d'infinitiu, gerundi o imperatiu. La hipòtesi és que el català tendeix a rebutjar el clític datiu postverbal si té la funció d'assenyalar l'afectació (disminuïda) de l'objecte; en canvi, reserva aquesta posició per al clític acusatiu, que assenyala de forma prototípica una entitat afectada plenament, a més de reservar-la per als clítics acusatius i datius amb funcions diferents de la d'assenyalar l'afectació de l'objecte.[28]

Quan un verb que sol participar en oracions estatives amb un datiu «afectat» (com els verbs DatExp) és un infinitiu subordinat a una clàusula agentiva d'un verb modal o similar, aleshores l'infinitiu es resisteix a dur el clític datiu d'afectació (disminuïda), perquè només pot estar col·locat en la posició postverbal i en aquesta posició tenen preferència els clítics d'acusatiu, que indiquen afectació plena. L'oració amb

27. Aquesta oració triargumental amb el verb *interessar* és una excepció a la *Target/Subject Matter Restriction* de Pesetsky (1995: 60-63), segons la qual l'argument causa o agent i l'argument estímul són incompatibles.

28. Per exemple, els clítics datius postverbals de destinació (*Procura enviar-li un regal*) o possessius (*Procura agafar-li la mà*) són plenament acceptables.

datiu pot ser gramatical, però sona estranya i hi pot aparèixer la vacil·lació en el règim: cf. els exemples de (20) i (21).

5. CONCLUSIONS

Els verbs psicològics catalans presenten una remarcable flexibilitat semàntica i sintàctica per adaptar-se als diferents esquemes conceptuals dels parlants. Les característiques semàntiques específiques de l'experimentador faciliten aquesta flexibilitat, en ser concebible com un protoagent que pren la preeminència sintàctica i semàntica en la majoria d'oracions amb verbs psicològics. Una de les conseqüències d'aquest comportament és que la classificació dels verbs psicològics catalans va més enllà de la classificació tradicional en tres grups verbals (cf. Belletti & Rizzi 1988).

Ara bé, el fet que un verb DatExp pugui regir acusatiu en un context agentiu no és un argument suficient per justificar el règim acusatiu d'aquest predicat. En aquest treball he volgut aportar una nova dada a favor del règim datiu en l'accepció psicològica 'ser interessant' del verb *interessar*, que s'afegiria a altres proves i arguments que també l'avalen. La possibilitat d'aquest predicat de formar oracions agentives amb un experimentador acusatiu és un comportament equivalent al d'altres verbs DatExp i, en canvi, no es correspon amb l'alternant transitiu de l'alternança causativa característica de la majoria de verbs AcExp. Els mecanismes oracionals de preeminència semàntica i sintàctica són una eina útil per a la caracterització sintàctica d'un verb psicològic com *interessar*, i també ajuden a explicar per què aquest verb es pot presentar amb un experimentador acusatiu en l'accepció 'fer agafar interès'.

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

Acedo-Matellán, Víctor & Jaume Mateu (2015) «Los verbos psicológicos: raíces especiales en estructuras corrientes», dins Rafael Marín (ed.), *Los predicados psicológicos*, Madrid, Visor Libros, pp. 81-109.

Arad, Maya (1998) *VP Structure and the Syntax-Lexicon Interface*, Cambridge Mass., MIT Occasional Papers in Linguistics, 16.

Badia, Jordi, Núria Brugarolas, Rafel Torné & Xavier Fargas (2004) *El llibre de la llengua catalana. Per a escriure correctament el català*, 3a ed., Barcelona, Castellnou. [1997, 1a ed.]

Baker, Mark C. (1997) «Thematic Roles and Syntactic Structure», dins Liliane Haegeman (ed.), *Elements of Grammar. Handbook of Generative Syntax*, Dordrecht / Boston / Londres, Kluwer Academic Publishers, pp. 73-137.

Belletti, Adriana & Luigi Rizzi (1988) «Psych-Verbs and Theta-Theory», *Natural Language and Linguistic Theory*, 6, 3, pp. 291-352.

Cabré Monné, Teresa & Jaume Mateu Fontanals (1998) «Estructura gramatical i normativa lingüística: a propòsit dels verbs psicològics en català», *Quaderns. Revista de traducció* (Bellaterra), 2, pp. 65-81.

Cuenca, Maria Josep (2005) *Sintaxi catalana*, nova ed., 2n ed. en llengua catalana, Barcelona, UOC.

Cuenca, M. Josep & Joseph Hilferty (1999) *Introducción a la lingüística cognitiva*, Barcelona, Ariel.

DCVB = Antoni M. Alcover & Francesc de Borja Moll (1862-1932) *Diccionari català-valencià-balear*, Palma, Moll, 10 vol. [<http://dcvb.iecat.net/> (projecte d'informatització, Institut d'Estudis Catalans, 2002); consulta en línia: abril del 2015.]

DIEC2 = Institut d'Estudis Catalans (2007 [1a ed. 1995]) *Diccionari de la llengua catalana*, 2a ed., Barcelona, Institut d'Estudis Catalans / Enciclopèdia Catalana / Edicions 62. [<http://dlc.iec.cat/>; consulta en línia: abril del 2015.]

DLCM = Enciclopèdia Catalana (1997) *Diccionari de la llengua catalana multilingüe. Castellà. Anglès. Francès. Alemany*, Barcelona, Enciclopèdia Catalana (4a reimpressió, 1999). [<http://www.multilingue.cat/>; consulta en línia: abril del 2015.]

DNV = Acadèmia Valenciana de la Llengua (2014) *Diccionari normatiu valencià*. [<http://www.avl.gva.es:8080/dnv/>; consulta en línia: juliol del 2015.]

Dowty, David (1991) «Thematic Proto-Roles and Argument Selection», *Language* (Baltimore) 67, pp. 547-619.

DPUV = Josep Lacreu, dir. (2001) *Diccionari pràctic d'ús del valencià*, 3a ed. [1998], Alzira, Bromera.

DUVC = Jordi Ginebra & Anna Montserrat (2009) *Diccionari d'ús dels verbs catalans. Règim verbal i canvi i caiguda de preposicions*, 2a ed., Barcelona, Educaula. [1999, 1a ed. publicada per Edicions 62.]

DV = Josep Lacreu, dir. (1995) *Diccionari valencià*, València, Generalitat Valenciana Conselleria d'Educació i Ciència / Bromera.

ésAdir = El portal lingüístic de la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals. [< http://esadir.cat/>; consulta en línia: abril del 2015.]

GDLC = Enciclopèdia Catalana (1998) *Gran diccionari de la llengua catalana*, Barcelona, Enciclopèdia Catalana. [<http://www.diccionari.cat/>; consulta en línia: abril del 2015.]

GD62 = Lluís López del Castillo (2000) *Gran diccionari 62 de la llengua catalana*, Barcelona, Edicions 62.

Ginebra, Jordi (2003) «El règim verbal i nominal», informe elaborat per encàrrec de l'Institut d'Estudis Catalans (Oficina de Gramàtica de la Secció Filològica) el maig del 2003, i un suplement datat el juliol del 2003, treball inèdit.

Ginebra, Jordi & Anna Montserrat (2002) «Sobre el règim del verb 'interessar'», *Llengua i Ús* (Barcelona) 25, pp. 44-48.

GLarC = Edicions 62 (1990-1997) *Gran Larousse català*, Barcelona, Edicions 62.

Jané, Albert (1979) «Plaure's en una cosa», *Avui*, 11 de febrer del 1979.

Landau, Idan (2010) *The Locative Syntax of Experiencers*, Cambridge, Mass., The MIT Press.

Levin, Beth (1993) *English Verb Classes and Alternations. A Preliminary Investigation*, Chicago/Londres, University of Chicago Press.

Masullo, Pacual José (1999) «La interfaz Léxico-Sintaxis: presencia y ausencia del clítico *se* en construcciones inacusativas», ms. Universidad Nacional del Comahue, University of Washington.

Mestres, Josep M., Joan Costa, Mireia Oliva & Ricard Fité (2009) *Manual d'estil. La redacció i l'edició de textos*, 4a ed., Vic/Barcelona, Eumo Editorial / Associació de Mestres Rosa Sensat / Publicacions i Edicions de la Universitat de Barcelona / Universitat Pompeu Fabra. [1995, 1a ed.]

NDA = Josep Ruaix (2011) *Nou diccionari auxiliar: repertori lexicogràfic d'interferències en el català d'avui; dubtes, incorreccions, preferències i remarques lingüístiques*, Barcelona, Claret.

Optimot = *Optimot, consultes lingüístiques* (Generalitat de Catalunya). [<http://aplicacions.llengua.gencat.cat/llc/AppJava/index.html>; consulta en línia: setembre del 2015.]

Paloma, David & Albert Rico (2008) *Diccionari de dubtes i barbarismes*, Barcelona, Edicions 62 / Proa.

Pesetsky, David (1995) *Zero Syntax. Experiencers and Cascades*, Cambridge, Mass., The MIT Press.

Pla Nualart, Albert (2014) «A Montoro la desigualtat no li preocupa», *Ara*, columna «Un tast de català», 5 d'abril del 2014.

Rigau, Gemma (1990) «Les propietats d'*agradar*: estructura temàtica i comportament sintàctic», *Caplletra*, 8, pp. 7-19.

Rosselló, Joana (2008) «El SV, I: Verbs i arguments verbals», dins Joan Solà *et alii* (dir.), *Gramàtica del català contemporani*, II, 4a ed., Barcelona, Empúries, 3 vol., pp. 1853-1949. [2002, 1a ed.]

Royo, Carles (2014) «Alternança acusatiu/datiu i flexibilitat semàntica dels verbs psicològics catalans», treball inèdit, Universitat de Barcelona.
Ruaix, Josep (1994) *Observacions crítiques i pràctiques sobre el català d'avui / 1*, Moià, Ruaix.
— (1998) *Català complet / 2. Curs superior de llengua*, Moià, Ruaix.
Solà, Joan (2009) *Plantem cara. Defensa de la llengua, defensa de la terra*, Barcelona, La Magrana.
Troberg, Michelle Ann (2008) «Dynamic Two-place Indirect Verbs in French: A Synchronic and Diachronic Study in Variation and Change of Valence», tesi doctoral, Universitat de Toronto.
Villalba, Xavier (2004) *Diccionari Ballesta de gramàtica generativa* (*Catalan Journal of Linguistics*, Monografies 1), Bellaterra, Universitat Autònoma de Barcelona Servei de Publicacions.
Ynglès, M. Teresa (2011) *El datiu en català: Una aproximació des de la lingüística cognitiva*, obra pòstuma, M. Teresa Espinal, Jaume Mateu, Teresa Cabré i Gemma Rigau (ed.), Barcelona, Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

Obres citades en els exemples

Capmany, Maria Aurèlia (1989) *Mala memòria*, Barcelona, Planeta.
Carreras i Artau, Joaquim (1950) *L'epistolari d'Arnau de Vilanova*, Barcelona, Institut d'Estudis Catalans.
Corts Valencianes (2005) Diari de sessions, número 107, VI legislatura, sessió plenària realitzada el dia 26 d'octubre de 2005- Primera reunió.
Dedéu, Bernat (2013) «Les tragèdies d'Artur Mas», *El Punt Avui*, 10 de setembre del 2013.
de Puig i Oliver, Lluís Maria (1979) *Carles Rahola un ciutadà de Catalunya*, Barcelona, Edicions del Cotal.
Farràs, Pasqual (1999) *La mort del fabulador*, Barcelona, Quaderns Crema.
Febrer i Cardona, Antoni (2006) *Obres didàctiques 1. Exercici sobre la Mitologia. Compendi de Filosofia Moral. Les aventures d'Aristònous*, Barcelona/Palma, Publicacions de l'Abadia de Montserrat / Servei de Publicacions i Intercanvi Científic de la Universitat de les Illes Balears.
Flavi, Josep (2011) *La guerra jueva*, 1, revisió del text grec i traducció per Joan-Andreu Martí Gebellí, Barcelona, Fundació Bernat Metge, 2 vol.
Garriga, Carme (1984) *Les nostres rondalles*, Barcelona, Juan Granica.
Guimerà, Àngel (1983) *Maria Rosa*, Barcelona, Edicions 62.
Jassans, Miquel S. (2003) *El secret dels pergamins càtars*, Valls, Cossetània.
Liberal, Antoní (2012) *Recull de metamorfosis*, traducció de Jaume Almirall Sardà, Barcelona, Fundació Bernat Metge.

Mas i Solench, Josep M. (2005) *Frederic Clascar i Sanou*, Barcelona, Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

Museu del Cinema de Girona (2008) Guió de l'exposició «Katharine Hepburn i la dona moderna», del 3 de març al 8 de juny del 2008. [<http://www.girona.cat/shared/admin/docs/d/0/dossier_premsa_b.pdf>; consulta en línia: abril del 2015.]

Pedrolo, Manuel de (1980) «Solució de continuïtat» (1960), *Novel·les curtes*, vol. 3, 1958-1965, Barcelona, Edicions 62, p. 209-334.

Rosselló, Ramon X. (2005) «Els joglars o el teatre segons el crític», *Lletres Valencianes. Revista del Llibre Valencià* (València) 16, pp. 102-103. [<http://dglab.cult.gva.es/Libro/revista-lletres/numero16secciones/assaig.pdf>; consulta en línia: abril del 2015.]

Rostand, Edmond (1985) *Cyrano de Bergerac*, versió catalana [i pròleg] de Xavier Bru de Sala (edició il·lustrada), Barcelona, Xavier Bru de Sala. [1897, 1a ed.]

Rousseau, Jean-Jaques (1989) *Emili o de l'educació*, 2a ed., traducció de Montserrat Gispert, Vic, Eumo.

Rubió i Lluch, Antoni (1914) Discurs del 28 de maig del 1914, recollit a Albert Balcells (2008), *Antoni Rubió i Lluch, historiador i primer president de l'Institut d'Estudis Catalans*, Barcelona, Institut d'Estudis Catalans.

Sagarra, Josep M. (1986) *Obres completes: Prosa* xxii, 2a ed., *Vida privada*, Barcelona, Selecta-Catalònia, 31 vol.

Vocalia Dones de l'Esquerra de l'Eixample (2009) «Fora puters ("clients") dels carrers de les nostres ciutats!», *Esquerra Eixample. Butlletí de l'Associació de Veïns i Veïnes de l'Esquerra de l'Eixample*, 4a època, núm. 65, setembre del 2009, p. 11. [<http://www.donesdenllac.org/revistes/setembre2009.pdf>; consulta en línia: abril del 2015.]